

‘Ο “Οιδίπους Τύραννος”,

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΤΑ παράστασις! Βαθιά ριζωμένη στη γερμανική παράδοση και συγχρόνως άκρως επαναστατική, με σκέψη και σωφροσύνη. Ένας άγωνας για να κατακτηθῇ τὸ τραγὸν ἔδαφος τῆς τραγωδίας, πού γίνεται μέ πάθος, μέ ἀργάνωσι ἀσφαλῶς θαυμαστή, ἀλλά καί σχεδόν τρομακτική, μέ ὅλα τὰ ὄπλα πού ὑπολογίζεται ὅτι μπορεί νά εἶναι τετασφόρα, ἀπό τὰ πῶ καὶ παλῖα καί γνωστά ὡς τὰ πῶ ἀπρόσπτα. Κι ὡς ἀρχαίει ὁ πόθος νά γίνῃ ἡ τραγωδία ἐν ἑαρινῶν, ἕνα βίωμα ἐκείνης τῆς ἀνθρώπινης οὐμάδας πού τὴν παίζει καὶ τοῦ κοινού πού στὸν τόπο τῆς ἀρχαίας διδασκαλίας τὴ βλέπει, τὴ παρακολουθεῖ κυριαρχεῖ πῶν περισσότερο αὐτὸς ὁ πόθος ἀπὸ τὸν πόθο τῆς ἐνότητος τῆς μορφῆς. Καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νά νοήσῃς καθαρά σὲ κάθε σημεῖο τί εἶναι στόχος μᾶς συγκεκριμένης, μᾶς ξεκαθαρισμένης θέλησεως καὶ τί εἶναι καρπὸς μᾶς ἀνάγκης ὅχι συνειδητῆς νά ἐκφρασθῇ ἕνα ὁμαδικό βίωμα, ἕνα σύνολο βαρὺ ἀπὸ ἱστορικὰ βιώματα.

Ἄν αὐτὸ πού εἶδαμε μοιάζῃ ὅπως στὸν Σοφοκλῆ ὅπως τὸν καταλαβαίνομε ἡμεῖς, δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα. Γὰ μὲνα τὸ «σπερχορ» μπορεί νά κατατάσσεται στὰ πῶ βίωμα μαρτυρία πού ἔχει συλλαβὴ ὁ σαδοτικὸς νοῦς. Ἀλλὰ μῆσα καὶ πέρα ἀπὸ τὸ φόβο καὶ τὴν ἀγρίοι πού γεννιῶνται μέσα μου, καταλαβαίνω τὸ κείμενο πού ἀκούω. Στὸ στόμα αὐτῶν τῶν ἔξων, σ' αὐτὴ τὴ γλῶσσα τῆς συνδεόμενῃς μέ τίς πῶ ἀξίες, πῶ συντριπτικές, πῶ ἀναφομοιωτές πραγματικότητες τῆς μνήμης μας καὶ τῆς μνήμης βίων τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων, σ' αὐτὴ τὴν σκληρὴ καὶ ἀμύη γλῶσσα πού ἀποξενώνει καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἥθοιο ἀπὸ τὸ ρόλο πού παίζει, κατ' ὁρῶνε κανεῖς νά δῇ μέ ἑνάργεια πῶ ἀμείλικτη παρὰ στὸ ἴδιο τὸ ἑλληνικὸν καὶ στίς γνωστός

μας ὡς τώρα παραστάσεις μᾶ συγκεκριμένη ἀπότομη καὶ κοφτερὴ ὄνη τὸ δράμα στὴν κρίσι μας καὶ συνηγόρησις ὡμὰ γιὰ τὴν καταδίκη μας τοῦ ὕδριστοῦ ἀρχοντος. Ἡ ἐρημνεία του καὶ ἡ σκηνοθετικὴ γραμμὴ θέλησαν νά μᾶς ἀποξενώσουν ἀπὸ τὸ πρόσκοτο πού ἡγέτοιο καὶ νά μᾶς ἀποστερηθοῦν τὸν ἔλεον. Ὅσο καὶ ἂν περιορίζῃ ἴσως τὴν πρόθεσι τοῦ Σοφοκλῆ, ἡ ἐρημνεία τοῦ προσώπου εἶναι πῶν ἐνδιαφερόμεσα. Συνεπῆς μέ τὴν ἱστορικὴ εἰκόνα εἶναι καὶ ὁ Τειρεσίας τοῦ Πάουλ Χόφμαν, πού θυμίζει μᾶ πλειάδα σφῶν οἰκονομικῶν δασκάλων τοῦ Τρίτου Ράιχ. Συνεπῆς καὶ ὁ Ἄγγελος τοῦ Μπῶ Γκίμπερτ, ὁ ἀνθρώπος τῆς νέας γενιάς, πού βλέπει τὴν ὑπόθεσι σὰν ἕνας νέος Φορτὺνρας μέ καθαρὴ σαιξπηρικὴ ἱστορικὴ ματιά.

Μονολιθικὴ, ἀέρας, ἀληθινὰ πῶν τὴ μοῖρα του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ταυτιζομένη μέ τὸν Οἰδίποδα, γυναῖκα καὶ μᾶνα, ἡ Μαρία Βίμμερ ἐνσάρκωσε τὴν Ἰσκαστὴ μέ λιτότητα καὶ καίρια μέσα. Ὁ Ἐοῖς Ἄουερ (Κρόων), ὁ Γιόχανες Σάουερ (Κορίνθος), ὁ Σίγκμουντ Πάγκερ (Βοσκός) ἐρημνεύουν ἀξέλιγο τοὺς ρόλους.

Ἡ ἀκηπομένη σκηνογραφία τοῦ Φρίτς Βοττορνάκα καὶ τὰ κοστοῖμα ἔχουν ἐρημνευτικὴ δύναμι. Ἡ διδασκαλία τοῦ χοροῦ εἶναι μνημειακῆς τελειότητος στὸ ἀπαράδεκτο γιὰ πολλοὺς ἀπὸ μᾶς ἔθος τῆς. Ἡ παράστασι σφῶναι μέ πικρὸν ρυθμὸ στὸ τέμα της, χωρὶς ὅτε ἕνα τεχνικὸ σφάλμα. Κι ἂν δὲν βλέπῃ κανεῖς τὸν «Οἰδίποδα» σὲ ὅλη τὴ γραμμὴ μέ τὴν ἴδια ὀπτική, ὁφείλει ὅμως νά συγκαλῇ θεομὰ τὸν κ. Σέλνερ καὶ τοὺς συνεργάτες του γιὰ μᾶ τολμήρη, ἐρημνευτικὰ ἐνδιαφερόμενα — σκηνοθεσίμ, ἀλλὰ καὶ γόνιμη — καὶ τεχνικὰ ἐξαιρετὴ ἐργασία.

Βέβαια ἡ εἰκόνα τοῦ ἀρχοντος πού εἶχαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸ 430, οἱ συγχρόνοι τοῦ Περικλῆ, καὶ ἡ εἰκόνα τοῦ ἀρχοντος πού ἔχουν ἐκεῖνοι πού μεγάλωσαν κάτω ἀπὸ τὸ ναζιστικὸ καθεστὼς καὶ μένουσ σφραγισμένοι μέ τὴ μνήμη του δὲν εἶναι ἡ ἴδια. Ἡ σκληρότης πού ὀδηγεῖ στὴ μοῖρα του αὐτὸν τὸν μεταναστεύοντα Οἰδίποδα τοῦ «Μπουρργκ-τεάτερ», ἡ σκληρότης πού στρέφεται ἐναντίον του τελικά, θυμίζει πῶν πῶν τὴ σκληρὴ τῆς ναζιστικῆς νεολαίας καὶ τὴ μοῖρα τῶν. Συνειδητὰ καὶ ἀσυνειδητὰ καθένας βλέπει τὸ θέατρο καὶ τοὺς μεγάλους μύ-